

Іванченко О.Є.

к.б.н., доцент

Єршова К.Є., Кобзар А.П.

студентки

Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет

ФІТОЦЕНОТИЧНА СТРУКТУРА НАСАДЖЕНЬ КІЛЬЧЕНСЬКОГО ЛАНДШАФТНОГО ЗАКАЗНИКА (ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛАСТЬ)

Господарська діяльність людини у останній час все більше викликає непередбачені зміни рослинного покриву і призводить до трансформації аборигенних рослинних угруповань. Тому важливим є збереження еталонів природних ландшафтів та з'ясування основних закономірностей їх розвитку. Саме із цією метою в усіх країнах світу організовуються заповідники, заказники, дендрологічні парки та ін. Головне їх завдання – збереження природних ландшафтів разом з їх рослинним і тваринним світом. Метою даної роботи було оцінити фітоценотичну структуру насаджень Кільченського ландшафтного заказника.

Заповідна територія розташована біля смт Підгороднє Дніпропетровської області. Загальна площа заказника – 100 га. Досліджувалася його південно-східна частина. Деревні насадження цієї ділянки відносяться до І-го класу бонітету, середня висота рослин 19–20 м, приріст задовільний. Надґрунтовий покрив представлений листовим опадом і трав'янистою рослинністю, видовий склад якої змінюється впродовж вегетаційного сезону. Наявний підріст і самосів деревних порід.

На дослідній території було виділено 2 ділянки, які відокремлені одна від одної невеликою стежкою. Пробні площі однорідні за своїми екологічними умовами, їх мезорельєф рівнинний, з пологим схилом (2–3°), з одного боку протікає річка Кільчень. Кожне рослинне угруповання має вертикальну структуру, яка характеризується ярусністю. Насадження представлені 3-ма ярусами: деревним, чагарниковим і трав'янистим. Деревний ярус у свою чергу має 2 під'яруси, які складаються з деревних порід різної висоти.

Ділянка № 1 площею 0,5 га обмежена із півночі на південь р. Кільчень, з заходу на схід – галявиною, має прямокутну форму. Деревостан складний, неоднорідний за складом порід, різновіковий, спостерігається нерівномірність зімкнутості корон, яка виникла внаслідок вітровалу, усихання і випадання стовбурів від старості. Середній вік насаджень – 45–50 років, висота – 19–21 м, І-й клас бонітету. Зустрічаються фаутні дерева – двоверхівкові, з похилим стовбуром, а також напливи і морозобоїни. Загальне проективне покриття 60 %. У деревному ярусі виділяються 2 під'яруси: до І-го (дерева 1-ї величини) належать клен польовий, ясен звичайний, в'яз граболистий, до II-го (дерева 2-ї величини) – в'яз гладкий та клен татарський. Чагарниковий ярус складається з крушини проносної та груші звичайної. До едифікаторів слід віднести клен польовий, субедифікатором є в'яз граболистий, у якості асектатора виступають рослини ясен звичайного. Склад деревостану визначається формулою 8КлП2ВзГ+ЯсЗ. Трав'янистий ярус представлений різнотрав'ям, видовий склад якого змінюється з березня по вересень. Назва ділянки *Aceretum-Ulmetum herbosum*.

Ділянка № 2 обмежена з одного боку лісосікою, з іншого – р. Кільчень. Площа ділянки – 0,35 га, форма прямокутна. Наявні численні прогалини створені вітровалами та відмиранням дерев. Деревостан ділянки складний, різновіковий. Зімкнутість пологів становить 0,65. Середній вік насадження становить 60 років, середня висота – 19–20 м. Насадження І-го класу бонітету. Едифікатором на цій ділянці є дуб звичайний, соедифікатором – ясен звичайний, асектатором – клен польовий. Формула складу деревостану: 8Дб32ЯсЗ+КлП. Трав'янистий ярус представлений різнотрав'ям (чистотіл великий, кропива дводомна, гравілат річковий та ін.). Назва асоціації *Quercetum-Fraxinetum herbosum*.